

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 38628/10

Şefika AK ve diğerleri / Türkiye

27 Kasım 2018 tarihinde,

Başkan

Robert Spano,

Hâkimler

Paul Lemmens,

Işıl Karakaş,

Julia Laffranque,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Ivana Jelić, ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Hasan Bakırcı'nın katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (“İkinci Bölüm”); Daire olarak toplanarak, 31 Mayıs 2010 tarihinde yapılan yukarıda belirtilen başvuruyu ve davalı Hükümet tarafından sunulan görüşler ve başvurular tarafından bu görüşlere verilen cevaplar dikkate alınarak, gerçekleştirilen müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAY

1. Başvuran tarafların listesi ekte yer almaktadır. Başvuranlar, Diyarbakır Barosuna bağlı olan Avukat B. Pamuk tarafından temsil edilmişlerdir.

2. Türk Hükümeti (“Hükümet”) ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

Davanın Koşulları

3. Dava konusu olaylar, taraflarca ifade edildiği şekliyle, aşağıda belirtildiği şekilde özetlenebilir:

4. Bir grup terörist, 19 Temmuz 2008 tarihinde; güvenlik güçlerine karşı bir saldırı başlatmak amacıyla, Yenyazı köyünün yakınında birkaç günden beri pusuya yatmıştır. M.Ö. isimli bir kişi, amcasının evinde bulunduğu sırada, bir terörist su ve yiyecek almak için gelmiştir. M.Ö.’nün; 2003 yılında PKK tarafından öldürülen ve yetkililerle işbirliği yapmakla suçlanan Ş.Ö.’nün oğlu olduğunu öğrenen terörist, M.Ö.’yü öldürmek istemiştir. M.Ö., teröristi boyun hizasından ölümcül bir şekilde bıçaklamış ve teröristin Kalaşnikof marka tüfeğini alarak kaçmıştır.

5. M.Ö.’nün erkek kardeşi olan F.Ö.; 18.30 sularında, yardım istemek için jandarma acil servisi aramıştır. Çağrı kaydına göre ilgili; diğer iki kişiyle birlikte bir teröristi öldürdüğünü ve diğer teröristlerin peşinde olduklarını belirtmiştir.

6. Olayların gidişatı açık değildir. Bununla birlikte; aynı akşam, başvuranlar ve bazı yakınlarının Genç (Bingöl) bölgesinde bulunan Yayla köyünde, nehir yatağında bulunurken ateşli silah izlerini temizledikleri aşikârdır. İlgililerin yakınları Şefik Ak, Abdulhamit Ak, Tahsin Ak ve Fırat Bayram; açılan bu ateş sonucunda hayatlarını kaybetmiş ve başvuranlar Abdulhakim Ak, Fehmi Ak, Nihat Ak, Yakup Ak, Ayşe Ak ve Sadık Ak yaralanmışlardır.

7. Başvuranlar, bu saldırıyı Ö. Ailesi mensupları olan üç kişiye yani M.Ö., F.Ö. ve Y.Ö.'ye yüklemişlerdir.

1. Ceza Soruşturmaları ve Yargılamaları

8. 19 Temmuz 2008 düzenlenen tutanağa göre; jandarmaya saat 20.00 sıralarında; Ak ve Ö. aileleri arasında bir çatışma yaşandığı, dört kişinin hayatını kaybettiği ve diğerlerinin yaralandığı hususunda bilgi verilmiştir. Yine anılan tutanağa göre güvenlik güçleri; söz konusu alanın, teröristlerin saldırı alanı olan dağlık ve ormanlık bir alan olması ve saat 20.00 sıralarında, karanlık çöktüğünde olaydan haberdar edilmeleri nedeniyle, güvenlik gerekçesiyle olay yerlerine ulaşamamışlardır.

9. Jandarma ile temasa geçtikten sonra, 20 Temmuz 2008 tarihinde; M.Ö. güvenlik güçlerine teslim olmuştur. M.Ö., bir terörist öldürdüğünü ve diğer teröristlerin istikametinde ateş açmış olduğunu belirtmiştir. M.Ö., kaçış sırasında kendisini bir anda teröristler ve mağdurların arasında bulduğunu, bu nedenle başvuranlara ve yakınlarına, teröristlerin açtığı ateşin isabet ettiğini belirtmiştir.

10. Güvenlik güçlerinin eşliğinde Genç Cumhuriyet Savcısı, 22 Temmuz 2008 tarihinde; tespitlerde bulunmak ve delilleri toplamak için olay yerine intikal etmiştir.

11. Başvuran Abdülhakim Ak, 29 Temmuz 2008 tarihinde; yetkililere olay yerinde bulduğunu ileri sürdüğü bir tabanca, bir kalaşnikof, mermi ve mermi kovani teslim etmiştir. Silahların incelenmesinde; parmak izi tespit edilememiştir.

12. Genç Cumhuriyet Savcısı tarafından yürütülen soruşturma çerçevesinde; açılan ateşin mesafesinin belirlenmesi ve barut izlerinin tespiti amacıyla, mağdurların cenazelerine otopsi işlemi yapılmış ve bu cenazelerden örnekler alınmıştır. Olaydan kısa bir süre sonra; suçlanan ve bazılar başvuran olan kişilerin, birçok tanıgın ve iddia edilen iki teröristin ifadeleri alınmıştır. Balistik incelemeler; mağdurların cenazelerinden elde

edilen mermi örneklerinin, başvuran Abdulhakim Ak'ın yetkililere teslim ettiği silahlardan çıktığının tespit edilmesine imkân sağlamıştır.

13. M.Ö.'nün amcası; 4 Eylül 2008 tarihinde, teröristler tarafından kaçırılmış ve 19 Temmuz 2008 tarihinde bir teröristin öldürülmesine misilleme olarak infaz edilmiştir. M.Ö.'nün amcasının öldürülmesine ilişkin soruşturma dosyası, Aralık 2008 yılında Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısına iletilmiştir.

14. Başvuranlar ve yakınları tarafından maruz kalınan saldırıya ilişkin olarak yürütülen soruşturma neticesinde Genç Cumhuriyet Başsavcısı; bu dosyayı 11 Şubat 2009 tarihinde, Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısına göndermiştir.

15. Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı, 18 Kasım 2009 tarihinde, yetkili olmadığını belirtmiş ve 19 Temmuz 2008 tarihli saldırıya ilişkin dosyayı, Genç Cumhuriyet Başsavcısına geri göndermiştir. Genç Cumhuriyet Başsavcısı, terör saldırısının söz konusu olduğunu ve kendilerince soruşturulamayacağı kanaatine varmıştır. Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı ise, Ak (terör örgütüne yakın olmalarıyla bilinen) ve Ö. aileleri arasında bir rekabetin bulunduğunu değerlendirmiştir. (Terör örgütü tarafından öldürüldüğü iddia edilen aile mensubundan biri olan Ş.Ö.) Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı, teröristin M.Ö.'yü öldürme teşebbüsünden sonra, Ö. ailesinin mensuplarının, Ak ailesine saldırmaya karar vermiş olabilecekleri kanaatine varmıştır.

16. Genç Cumhuriyet Başsavcılığı, 7 Aralık 2009 tarihinde; olay tarihinde görevde bulunan ve görevlerini icra ederken ihmal gösterdikleri yönünde şikâyet edilen jandarmalara ilişkin bu soruşturma dosyası hakkında, ayırma kararı vermiştir. Dosya kapsamında; bu soruşturma sonucuyla ilgili hiçbir bir bilgi bulunmamaktadır.

17. Genç Cumhuriyet Başsavcısı, 4 Ocak 2010 tarihinde; Ak ve Bayram aile üyelerinin hayatlarını kaybetmelerinin ve yaralanmalarının meydana gelmesinden önce (güvenlik güçlerine karşı pusu hazırlanışı, M.Ö'yü

öldürme teşebbüsü ve amca M.Ö.'ye tehditler savurmak) teröristlere atfedilen olayların, 18 Kasım 2009 tarihli kararında Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı tarafından inceleme konusu yapılmadığını kaydetmiştir. Genç Cumhuriyet Başsavcısı, bu olayları ayrı olarak incelemenin gerekli olduğu kanaatine varmış ve soruşturma dosyasının bu kısmının ayrılmasına ve bu dosyanın Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısına geri gönderilmesine karar vermiştir. Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı ise, 15 Mart 2010 tarihinde, bu olaylar hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir.

18. Teröristlerin, başvuranların ve yakınlarına yapılan saldırıya karıştikları kanaatine varan Genç Cumhuriyet Başsavcısı, dosyadaki bütün unsurlar ışığında, 24 Mayıs 2011 tarihinde, soruşturma dosyasını yeniden Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısına göndermiştir.

19. Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı, 17 Eylül 2013 tarihinde, M.Ö., Y.Ö. ve F.Ö. hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı, başvuranların yakınlarının hayatlarını kaybetmesinin ve bazı başvuranların yaralanmasının, M.Ö.'yü takip etmeleri sırasında teröristler tarafından açılan ateş sonucu yaşandığı kanaatine varmıştır.

20. Malatya Ağır Ceza Mahkemesi, 4 Aralık 2013 tarihinde; kovuşturmaya yer olmadığına dair verilen karar hakkında, başvuranlar tarafından yapılan itirazı kabul etmiş ve bu kararı bozmuştur.

21. Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı tarafından, dava dosyasının Genç Cumhuriyet Başsavcısına (8 Ocak 2014) ve ardından ilgili tarafından Bingöl Cumhuriyet Başsavcısına gönderilmesinden sonra (21 Ocak 2014), 11 Mayıs 2015 tarihinde, sanıklar M.Ö., F.Ö. ve Y.Ö. adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs suçundan yargılanmışlardır.

22. Bingöl Ağır Ceza Mahkemesi, 15 Aralık 2016 tarihinde; sanıklar hakkında beraat kararı vermiştir. Teröristi öldürme suçundan, M.Ö.'nün suçlanmasıyla ilgili olarak ise Ağır Ceza Mahkemesi; ilgilinin meşru

müdafaa ile hareket ettiği kanaatine varmıştır. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranlara ve yakınlarına yönelik yapılan saldırı ile ilgili cinayet ve cinayete teşebbüs suçundan sanıkların suçlanmasıyla ilgili olarak, Ağır Ceza Mahkemesi dosyadaki bütün unsurlar ışığında, ilgililer tarafından söz konusu suçların işlenmesi için ikna edici ve kesin unsurların bulunmaması nedeniyle, ilgililer hakkında beraat kararı vermiştir.

23. Başvuranlar, 6 Aralık 2016 tarihinde; beraat kararı hakkında temyiz başvurusunda bulunmuşlardır. Mahkeme, yargılamanın akıbeti hakkında bilgilendirilmemiştir.

2. Tam Yargı Davaları

24. Mevcut durumunda başvuranlar, 6 Temmuz 2009 tarihinde; Sağlık Bakanlığı aleyhine, Elazığ İdare Mahkemesi nezdinde tazminat davası açmışlardır. Başvuranlar, güvenlik güçlerinin birçok telefon görüşmesine rağmen, müdahale etmemiş olmalarından dolayı şikâyet etmiş ve kendi başlarına bırakıldıklarını belirtmişlerdir. Başvuranlar; güvenlik güçlerinin, kendilerini korumak ve yaralılara yardım etmek için müdahalede bulunmadıkları gerekçesiyle, devletin vatandaşlarının hayatını koruma yükümlülüğünü yerine getirmediği kanaatine varmışlardır. Başvuranlar, bu bağlamda yalnızca olaydan üç gün sonra olay yerine keşif yapıldığını belirterek, jandarmalar tarafından, delillerin toplanmadığını da eklemişlerdir. Öte yandan başvuranlar; bu ihmalden sorumlu kabul ettikleri güvenlik güçleri hakkında, cezai bir şikâyette bulunma haklarını da saklı tutmuşlardır.

25. Dava hakkında, 9 Ekim 2009 tarihinde; ilgililerin müşterek bir dava açamayacakları gerekçesiyle red kararı verilmiştir.

26. Başvuranların her biri, Ocak 2010 tarihinde; ilk talepleri kapsamında ileri sürdükleri ihmaller ile ilgili olarak güvenlik güçlerini suçlayarak, ayrı ayrı dava açmışlardır.

27. Elazığ İdare Mahkemesi, 23 Şubat 2012 tarihinde birbirlerinden bağımsız olarak verdiği on hükümle; başvuranların yaralandığı ve yakınlarının öldürüldüğü olayla ilgili olarak, Devlete yüklenebilecek bir hatanın bulunmadığı gerekçesiyle, red kararı vermiştir. İdare Mahkemesine göre; telefon kayıtlarının dinlenmesi, başvuranların yardım talebinde bulunmak için güvenlik güçlerini aradıkları yönünde iddiaların onaylanmasına imkân sağlamamıştır. Yalnızca, sanık F.Ö.'nün izleri saat 18.34'de bulunmuştur. Ayrıca İdare Mahkemesi; jandarma karakolunun 4 kilometre mesafede bulunduğunu, olayın karanlık düştüğünde meydana geldiğini, bölgenin yapısı gereği terör saldırılarına imkan vereceği gerekçesiyle, güvenlik güçlerinin müdahale etmesi için elverişli olmadığını belirtmiştir. İdare Mahkemesine göre; olayın özelliklerini yani Ak ve Bayram aile mensupları hakkında bir grup köy insanının kısa süreliğine saldırıda bulunmasını dikkate alarak, özellikle yüz yüze gelmemeleri nedeniyle, kamu hizmetlerinin görevini yapmadığından veya görevini yapmakta geciktiğinden bahsedilemeyecektir.

28. Sadık Ak ve Ayşe Ak dışındaki başvuranlar; kendilerini ilgilendiren kararlar hakkında temyiz talebinde bulunmuşlardır.

29. Danıştay, 11 Eylül 2013 tarihinde; Elazığ İdare Mahkemesi tarafından verilen kararları onamıştır.

ŞİKÂYETLER

30. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerini ileri sürerek; 19 Temmuz 2008 tarihinde meydana gelen olay sırasında, güvenlik güçlerinin etkin olmamalarından ve kendilerini korumak için müdahale etmemiş olmalarından şikâyet etmektedirler. Ayrıca başvuranlar; saldırı faillerinin ceza almamalarından şikâyet etmektedirler. Ayrıca başvuranlar; güvenlik

güçlerinin yakınlarını bakım merkezlerine götürmelerinin engellendiğini iddia etmektedir.

31. Başvuranlar, Sözleşme'nin 13. maddesi açısından; soruşturma makamlarının olay hakkında etkin bir soruşturma yürütmediklerinden şikâyet etmektedirler.

32. Sonuç olarak başvuranlar, Sözleşme'nin 14. maddesini ileri sürerek; bir ayrımcılığa maruz kaldıklarını iddia etmektedirler. Nitekim başvuranlar, güvenlik güçlerinin, yakınlarının PKK sempatanları ve meydana gelen olay yerinin PKK mensupları için geçiş bölgesi olması gerekçesiyle, müdahalede bulunmadıkları kanaatindedirler.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

33. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2, 3, 13 ve 14. maddelerini ileri sürerek; devletin kendileri koruma ve yardımda bulunma yönündeki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediğinden şikâyet etmektedirler. Ayrıca, başvuranlar suçlanan kişiler hakkında yürütülen ceza soruşturmasının etkin olmadığını iddia etmektedirler. Başvuranlar, söz konusu soruşturmanın, saldırının sorumlularının kimliklerinin tespit edilmesini ve cezalandırılmasını amaçlamadığı kanaatine varmaktadırlar.

34. Hükümet, 6 Ocak 2017 tarihinde, görüşlerini sunduğu sırada, başvuranlar tarafından suçlanan özel kişiler hakkında yürütülen ceza yargılamasının Yargıtay önünde halen derdest olduğunu ve başvuranların Anayasa Mahkemesine başvurma imkânlarının bulunduğunu belirtmektedir. Hükümet, başvuranların tam yargı davası açma taleplerinin reddedilmesinden sonra, Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuruda bulunmadıklarını eklemektedir. Ayrıca, Hükümet başvuranların olaydan iki yıl sonra, iç hukuk yollarını tüketmeksizin Mahkemeye başvurduklarını belirtmektedir. Sonuç olarak, Hükümet, Mahkeme'yi; iç hukuk yollarının

tüketilmemesi nedeniyle, başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermeye davet etmektedir.

35. Başvuranlar, mevcut başvuruyu yaptıkları sırada, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun bulunmadığını belirtmektedirler. Başvuranlar, bu iç hukuk yollarının tüketilmesinin zorunlu olmadığını ve bu yolun etkinliğiyle ilgili olarak ciddi şüphelerin bulunduğunu dile getirmektedirler.

36. Mahkeme; iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının, Sözleşme Devletlere, kendilerinin yaptığı iddia edilen ihlalleri, bu iddiaların Mahkeme'ye sunulmasından önce, engelleme veya telafi etme imkânı sunmayı amaçladığını hatırlatmaktadır (birçok başka karar arasında bk. *Selmouni/Fransa* [BD], No. 25803/94, § 74, AİHM 1999-V). Sözleşme'nin 13. maddesinin konusu olan ve bu madde ile sıkı bağlantı içinde bulunan bu kural; Sözleşme'nin ihlalinin iddia edilmesiyle ilgili olarak, etkin bir iç hukuk yolu sunulacağı varsayımına dayanmaktadır. Dolayısıyla söz konusu varsayım; Sözleşme tarafından oluşturulan koruma mekanizmasının, insan haklarını güvence altına alma konusunda, ulusal sistemlere göre ikincil bir nitelik taşımasını öngören ilkenin önemli bir görünümünü teşkil etmektedir (bk., diğer kararlar arasından, *Vučković ve diğerleri/Sırbistan* [BD], No. 17153/11 ve diğer 29 başvuru, §§ 69-70, 25 Mart 2014).

37. Mahkeme; Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerine ilişkin şikâyetlerle ilgili davalar çerçevesinde, somut olayda Hükümet tarafından ele alınan benzer itirazları daha önce incelediğini ve red kararları verdiğini hatırlatmaktadır (Sözleşme'nin 3. maddesi hakkında *Şükrü Yıldız/Türkiye*, No. 4100/10, §§ 42-45, 17 Mart 2015 ve Sözleşme'nin 2. maddesi hakkında *Öztünç/Türkiye*, No. 14777/08, §§ 50-60, 9 Şubat 2016) Mahkeme, bu davalarda; iç hukuk yollarının tüketilmesinin başvurunun yapıldığı tarihten itibaren değerlendirilmesi gerektiğinin ve sonuç olarak başvuranların Anayasa Mahkemesine başvurmakla zorunlu tutulmadığı sonucuna varılması için, söz konusu başvuruların ilk olaydan birkaç yıl sonra

yapıldığını dikkate almıştır (*Şükrü Yıldız* davası için yaklaşık dokuz yıl ve *Öztünç* davası için yirmi dört yıla aşkın bir süre). Ayrıca, Mahkeme *Sıdka İmren/Türkiye* (No. 47384/11, §§ 49-51, 13 Eylül 2016), *Mızrak ve Atay /Türkiye* (No. 65146/12, § 46, 18 Ekim 2016) ve *Müftüoğlu ve diğerleri/Türkiye* (No. 34520/10 ve diğer 2 başvuru, § 54, 28 Şubat 2017) davalarda da bu yönde karar vermiştir. Bu davalarda; yetkililerin tutumunun Sözleşme'nin 2. ve 3. maddeleri gerekliliklerine uygun olup olmadığı söz konusudur. Soruşturmanın ve yargılamaların, Mahkemeye başvuru tarihinden itibaren yıllarca derdest olması nedeniyle, bu durum hâlihazırda söz konusu tarihte soruşturma yükümlülüğündeki ivedilik ve makul özen gerekliliklerinde eksiklik teşkil edebilmektedir.

38. Halbuki somut olayda, bu durum söz konusu değildir. Başvuranlar, 31 Mayıs 2010 tarihinde yani ilk olaydan iki yıldan az bir süre sonra, olaydan sonra hemen başlatılan ceza soruşturması devam ederken ve birçok soruşturma işlemi daha önce tamamlanmış iken, ilk başvurularını yapmışlardır (yukarıda 10-19. paragraflar). Tam yargı davası, mevcut başvurunun yapılmasından yalnızca birkaç ay önce gerçekleşmiştir (yukarıda 27. paragraf). Bu noktada, mevcut dava daha önceki paragrafta belirtilen davalardan oldukça farklıdır.

39. Başvurunun yapılmasından daha sonra meydana gelen gelişmeler ile ilgili olarak Mahkeme; idare mahkemeleri önündeki yargılamada önemli bir gecikmenin yaşanmadığını ve anayasal başvurunun yapılmasından az bir süre sonra sona erdiğini tespit etmektedir. Nitekim İdare Mahkemesi; 23 Şubat 2012 tarihinde, yani kendisine başvurulmasından yaklaşık iki yıl sonra, başvuranların yakınlarının öldürüldüğü ve bazı başvuranların yaralandığı olayın meydana gelmesiyle bağlantılı olarak, idarenin hiçbir kusur işlemediği gerekçesiyle, verilen kararlar ile tazminat taleplerini reddetmiştir. 11 Eylül 2013 tarihinde, yani anayasal başvuruda bulunulmasından yaklaşık bir yıl sonra, Danıştay yapılan temyizleri reddetmiş ve itiraz edilen kararları onamıştır.

40. Ayrıca, başvuranların devletin kendilerini korumak için pozitif yükümlülüğünü yerine getirmediğinden suçlaması nedeniyle, Mahkeme bu bağlamda iddialarına rağmen, ilgililerin Danıştay kararından sonra, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmaları gerektiği kanaatine varmaktadır ancak başvuranların bu yönde bir başvuruda bulunmadıkları anlaşılmaktadır (bk. *Özer ve diğerleri/Türkiye* (kk.), No. 67457/09, 20 Şubat 2018). Mahkeme, söz konusu başvurunun; başvuranların, devletin kendilerini korumadığına ilişkin şikâyetine uygun bir telafi sağlamadığını belirtmeye imkân tanıyan hiçbir bir unsura sahip olmadığı ve makul başarı perspektifi sağlamadığı kanaatindedir (bk., bu anlamda, *Taron/Aymanya* (kk.), No.53126/07, § 40, 29 Mayıs 2012). Bununla birlikte, kesinlikle başarısızlığa mahkûm olmayan bir başvuru yolunun başarı perspektiflerine ilişkin şüpheler barındırılması, söz konusu başvuru yolunun kullanılmamasının haklı gösterilmesi için tek başına bir sebep teşkil etmeyecektir (yukarıda belirtilen *Vučković ve diğerleri*, § 74, *Mocanu ve diğerleri/Romanya* [BD], No. 10865/09 ve diğer 2 başvuru, § 223, AIHM 2014 (özetler) ve *Gherghina/Romanya* [BD] (kk.), No. 42219/07, § 86, 9 Temmuz 2015).

41. Başvuranlar tarafından suçlanan kişiler hakkında yürütülen ceza soruşturmasıyla ilgili olarak Mahkeme; bu soruşturmanın şüphesiz yıllar sonra Bingöl Ağır Ceza Mahkemesi önünde bir dava açılmasını engellediğini kaydetmektedir. Suçlanan kişiler; adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs suçundan yargılanmışlardır. Bu bağlamda söz konusu dava, ilk derece mahkemesinde ilgililer hakkında verilen beraat kararıyla sona ermiştir. Bu bağlamda Mahkeme; ilk derece mahkemesinin kararı hakkında başvuranlar tarafından yapılan temyiz 9 Ocak 2017 tarihinde halen derdest olduğunu ve Hükümet tarafından belirtildiği gibi, başvuranların halen Anayasa Mahkemesine başvurma imkânlarının bulunduğunu da kaydetmektedir.

42. Başvuranların soruşturmanın etkin olmaması hususundaki şikayetleri ile ilgili olarak Mahkeme; mevcut durumda insan haklarının güvencesinin ulusal sistemlere göre, ikincil niteliğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, başvuranların bu şikâyeti ileri sürmek için 23 Eylül 2012 tarihinden itibaren bir anayasal başvuruya sahip oldukları kanaatine varmaktadır. Bu durum, Anayasa Mahkemesine, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerinin iddia edilen ihlalin ulusal düzeyde telafi etme imkân tanımıştır. Bu nedenle yapılan denetimin, her halükârda kısıtlandığına, hemen bu tür bir başvurunun etkinliğinden şüphe duyulmasına ve bu tür bir başvurunun şüphesiz sonuçsuz kaldığını belirtmeye neden olabilecek hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak inceleme çerçevesinde; yetkililerin tutumunun, Sözleşme'nin 2 ve 3. maddelerinden doğan gerekliliklere uygun olup olmadığı hususu belirlenebilecektir.

43. Bu nedenle; Anayasa Mahkemesi tarafından, kendisine yapılacak bireysel başvuru yolu çerçevesinde, bir ihlalin bulunduğu sonucuna varılabildiğinin ve bu doğrultuda ihlale son verilmesini sağlayacak telafinin sağlandığının kaydedilmesi gerekmektedir (*Koçintar/Türkiye* (kk.), No 77429/12, § 41, 1 Temmuz 2014). Mahkeme örneğin, tespit ettiği eksikliklerin telafi edilmesi için soruşturmanın yeniden başlatılması talimatını vererek, dava dosyasını Cumhuriyet Savcısına geri gönderebilmektedir (bk. bu anlamda, Anayasa Mahkemesinin ölümü çevreleyen koşullar hakkında soruşturmada farklı sorumlulukların ortaya çıkmasına çalışmadığı kanaatine vardığı ve yetkililerin yakınların soruşturmaya etkin bir şekilde katılmalarını sağlamadığını kaydettiği *Kaya ve diğerleri/Türkiye* (kk.) davası, no 9342/16, 20 Mart 2018). Mahkeme için, 23 Eylül 2012 tarihinde getirilen bu nokta özellikle Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerini ileri sürülmesi halinde (bk., *Jeronovičs/Letonya* [BD], No 44898/10, §§ 103-109, 5 Temmuz 2016 kararlarında ceza soruşturmasının yürütülmesi veya açılmasıyla bu hüküm ihlallerinin giderilmesi

yükümlülükleriyle ilgili olarak, usuli yükümlülüklerinin değerlendirilmesi) kilit taşı niteliğindedir.

44. Mahkeme bu unsurlar ışığında ve Sözleşme'nin ikincil mekanizma niteliğini de dikkate alarak, başvuranların Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuruda bulunmaları gerektiği kanaatine varmaktadır. Ancak başvuranların; Anayasa Mahkemesine başvurmamış olduklarını da belirtmektedir. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. ve 4. fıkraları uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle, başvuruyu reddetmektedir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, Oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilerek, 20 Aralık 2018 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Robert Spano
Başkan

EK

1. Şefika AK, 1979 doğumludur ve Bingöl'de ikâmet etmektedir
2. Abdulhakim AK, 1980 doğumludur ve Bingöl'de ikâmet etmektedir
3. Ayetullah AK, 1988 doğumludur ve Diyarbakır'da ikâmet etmektedir
4. Ayşe AK, 1937 doğumludur ve Bingöl'de ikâmet etmektedir
5. Ayşu AK, 2006 doğumludur ve İstanbul'da ikâmet etmektedir
6. Azad AK, 2005 doğumludur ve Bingöl'de ikâmet etmektedir
7. Fatih AK, 1997 doğumludur ve İstanbul'da ikâmet etmektedir
8. Fehmi AK, 1970 doğumludur ve Diyarbakır'da ikâmet etmektedir
9. Habibe AK, 1979 doğumludur ve Bingöl'de ikâmet etmektedir
10. Hanife AK, 1980 doğumludur ve Diyarbakır'da ikâmet etmektedir
11. Hüsniye AK, 1957 doğumludur ve Diyarbakır'da ikâmet etmektedir
12. İbrahim Halil AK, 1985 doğumludur ve Diyarbakır'da ikâmet etmektedir
13. Kader AK, 1997 doğumludur ve Diyarbakır'da ikâmet etmektedir
14. Nihat AK, 1986 doğumludur ve Diyarbakır'da ikâmet etmektedir
15. Resul AK, 1990 doğumludur ve İstanbul'da ikâmet etmektedir
16. Rojhat AK, 2003 doğumludur ve Bingöl'de ikâmet etmektedir
17. Sadık AK, 1984 doğumludur ve Diyarbakır'da ikâmet etmektedir
18. Selma AK, 1982 doğumludur ve Diyarbakır'da ikâmet etmektedir
19. Süreyya AK, 1961 doğumludur ve İstanbul'da ikâmet etmektedir
20. Yakup AK, 1980 doğumludur ve İstanbul'da ikâmet etmektedir
21. Yunus AK, 1986 doğumludur ve İstanbul'da ikâmet etmektedir
22. Yusuf AK, 2001 doğumludur ve Bingöl'de ikâmet etmektedir
23. Mehmet BAYRAM, 1954 doğumludur ve Bingöl'de ikâmet etmektedir
24. Murat BAYRAM, 1979 doğumludur ve Bingöl'de ikâmet etmektedir
25. Seliha BAYRAM, 1961 doğumludur ve Bingöl'de ikâmet etmektedir
26. Sevim İSİ, 1977 doğumludur ve Diyarbakır'da ikâmet etmektedir
27. Fadile ZOROĞLAN, 1974 doğumludur ve Bingöl'de ikâmet etmektedir